

Оцінка поточного стану фінансового сектору учасниками опитування¹ покращилася. Майже половина опитаних вважають, що фінансова система функціонує добре. Респонденти вказали на покращення її стану протягом останніх пів року. Також позитивно змінилися очікування на наступні 6 місяців порівняно з травневим опитуванням – вдвічі більше респондентів очікують покращення стану фінансового сектору. Керівники фінансових установ, як і пів року тому, вказували на вищий за середній рівень загального ризику в системі та нижчу за середню її стійкість до значних негативних подій. Апетит фінансових установ до ризику не змінився.

У листопаді 2019 року опитані керівники банків та небанківських фінансових установ визначили головним джерелом ризику загальний рівень корупції та діяльність правоохоронних органів та судової системи в країні. Четверте опитування поспіль фіксує таку єдність респондентів. Фактор шахрайства та кібернетичних загроз вперше став другим за значимістю серед усіх згаданих в опитуванні ризиків.

Респонденти покращують оцінки поточного стану фінсектору два раунди опитування поспіль. А порівняно з першим опитуванням (травень 2018 року) баланс відповідей² змінився з негативного (-5%) на позитивний (+10%). У листопаді 2019 року лише кожен п'ятий учасник оцінював стан фінсектору нижче, ніж задовільний.

Більшість опитаних зауважили, що протягом останніх 6 місяців стан фінансового сектору залишився переважно без змін. Однак 42% вказали на покращення стану справ проти 4%, які побачили погіршення.

Особливо помітно зросли оцінки перспектив фінсектору на наступні пів року. Минулий раунд опитування (травень 2019 року) зафіксував переважно нейтральні очікування. Поточне опитування показало збільшення частки оптимістично налаштованих керівників, які очікують покращення стану справ у фінансовому секторі.

Попри достатньо високі оцінки поточного та майбутнього стану фінансового сектору, 23% опитаних фінансових установ все ще вважають загальний рівень ризику високим чи дуже високим. Водночас зазначаємо, що оцінки поліпшилися: баланс відповідей збільшився порівняно з минулим опитуванням на 12 в. п. (з -18% до -6%).

Оцінка стійкості фінансового сектору до значних негативних подій покращилася порівняно з попереднім опитуванням, хоча залишається невисокою. Низькою та дуже низькою стійкістю фінсектору вважали 19% опитаних (39% у травні).

Корупція, діяльність правоохоронних органів та судової системи були головним джерелом ризику для фінансового сектору четверте опитування поспіль. 92% опитаних зазначили, що це фактор високого або дуже високого ризику. Наступним за значимістю учасники опитування вказали фактор шахрайства та кібернетичних загроз, водночас у попередньому опитуванні цей фактор був лише на 5 місці. Також до найбільш значимих п'яти джерел ризику увійшли стан захисту прав кредиторів та інвесторів, політична та соціальна ситуація у країні та стан співпраці з міжнародними фінансовими організаціями. Зазначені фактори були найзначимішими в усіх чотирьох опитуваннях.

Оцінки можливих ризиків найбільше зросли за факторами шахрайства та кібернетичних загроз і конкуренції на ринку фінансових послуг.

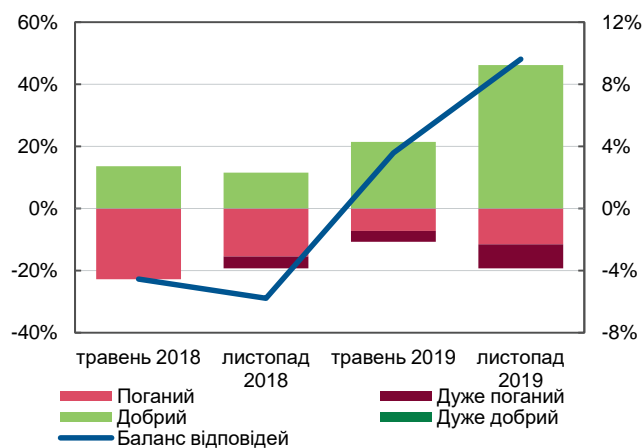
Найсуттєвіше зменшився ризик доступу до фондування. Фактори, що стосуються економічних та фінансових ризиків як і раніше не викликають занепокоєння в учасників ринку, зокрема ризик очікуваної інфляції останні два опитування був останній за значимістю. Фактор динаміки та волатильності обмінного курсу називали одним з найменш значимих ризиків для фінансової системи.

Топменеджери заявили, що протягом останніх 6 місяців схильність до ризику їхніх фінансових установ суттєво не змінилася, хоча апетит до ризику підвищився в кожного п'ятого респондента.

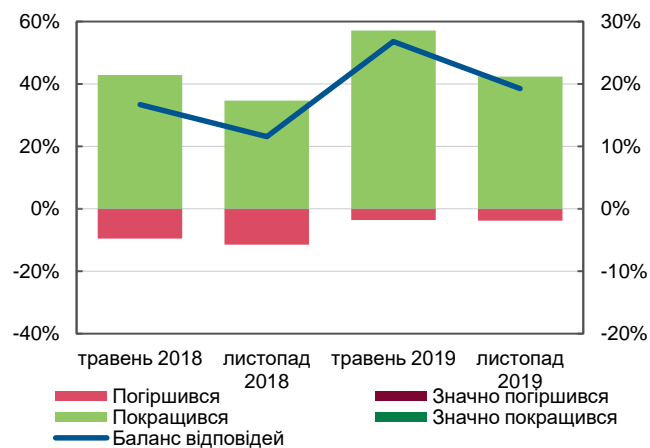
¹ Інформацію про Опитування наведено на стор. 5.

² Тут і далі баланси відповідей – це агреговані показники, розраховані як сума кількостей кожної відповіді на поставлене питання, зважених на вагові коефіцієнти від -1 до 1, наприклад 1 для “значно покращився”, 0.5 для “покращився”, 0 для “не змінився” і так далі. Баланс відповідей може набувати значень в діапазоні $\pm 100\%$. Позитивний баланс відповідей свідчить про те, що в цілому респонденти оцінюють, що показник покращився або ризик знизився.

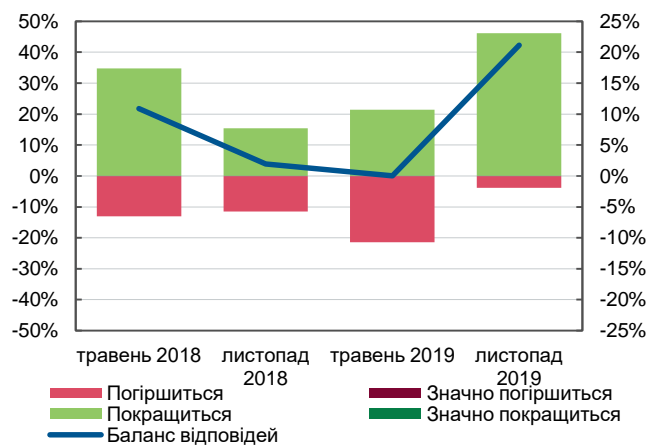
Графік 1. Поточна оцінка стану фінансового сектору України

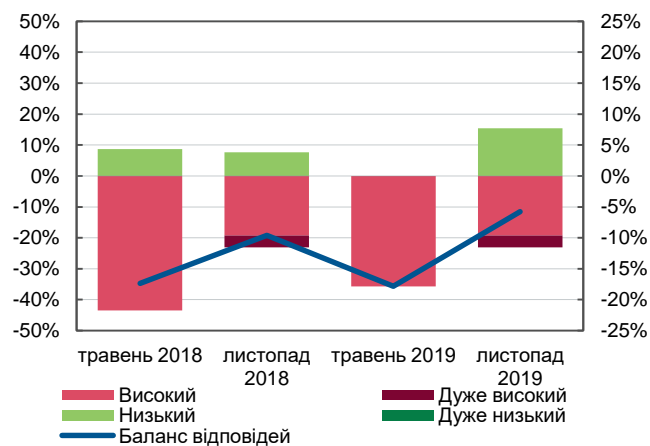
Графік 2. Оцінка зміни стану фінансового сектору України за останні 6 місяців

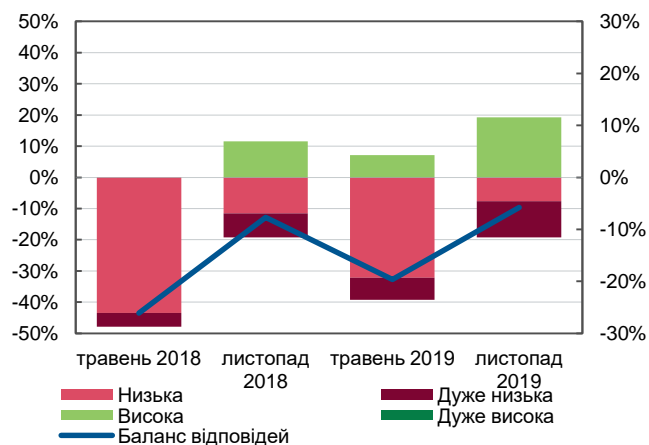
Графік 3. Очікування зміни стану фінансового сектору протягом наступних 6-ти місяців

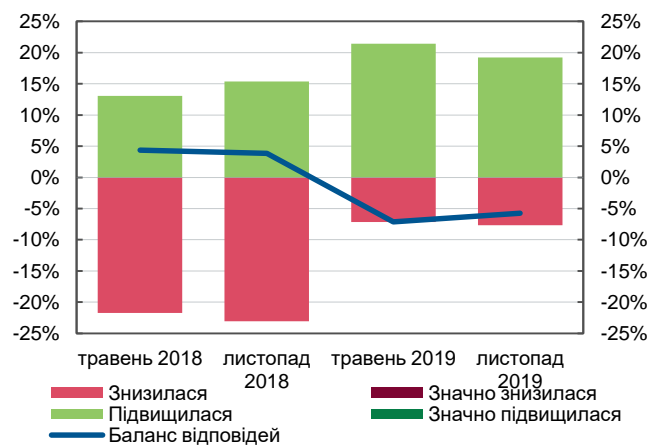
Графік 4. Оцінка загального рівня ризику в фінансовому секторі України

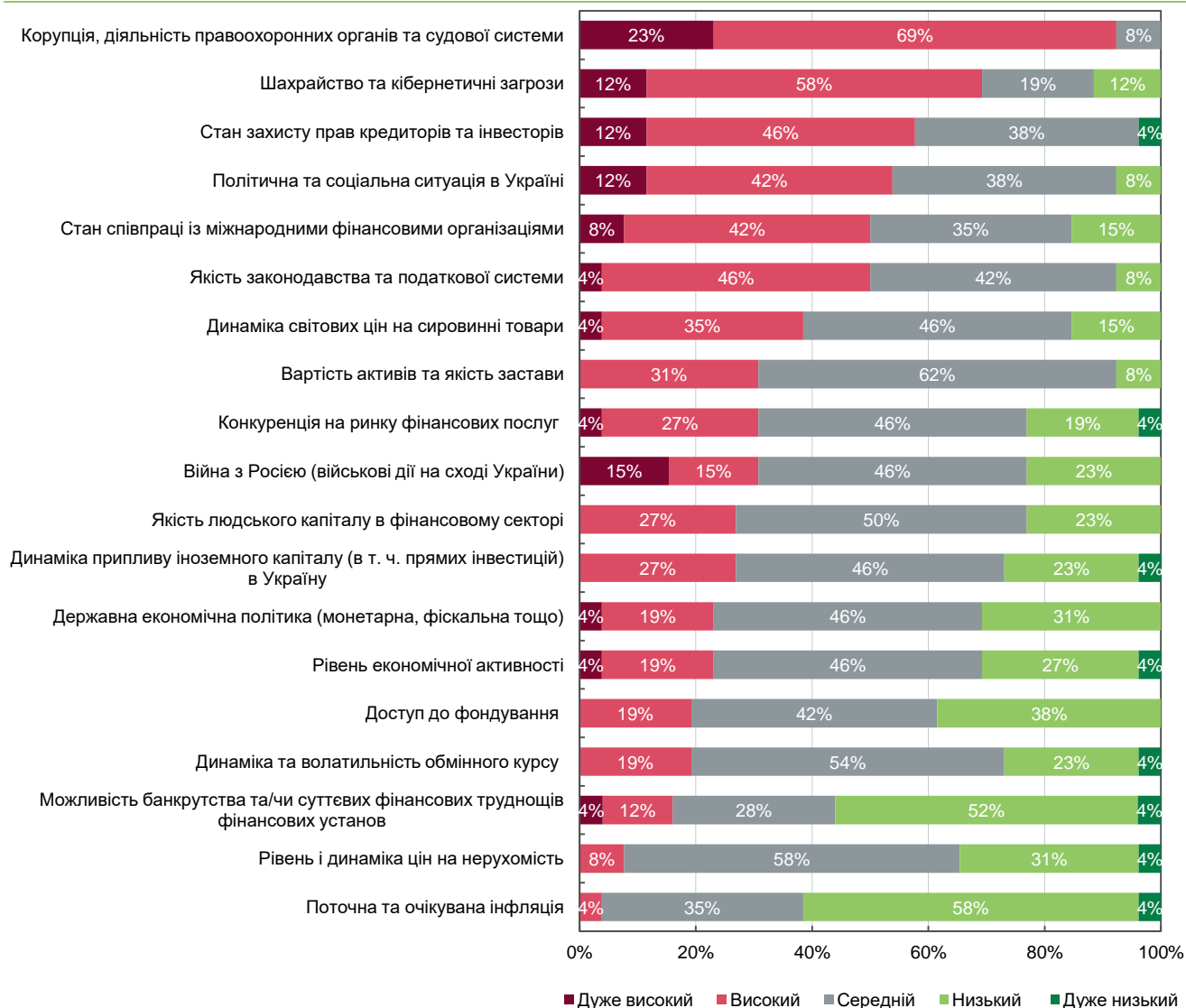
Графік 5. Оцінка стійкості фінансового сектору України до значних негативних подій

Графік 6. Оцінка зміни схильності до ризику установи респондента за останні 6 місяців

Графік 7. Рівень ризику в фінансовому секторі за окремими факторами у листопаді 2019 року

* Фактори на графіку упорядковані за сумарною часткою відповідей “дуже високий” та “високий”

Таблиця 1. Ранги факторів ризику (за сумарною часткою відповідей “дуже високий” та “високий”)

Назва фактору ризику	Ранг, листопад 2019	Ранг, травень 2019	Різниця, +/-
Корупція, діяльність правоохоронних органів та судової системи	1	1	0
Шахрайство та кібернетичні загрози	2	5	3
Стан захисту прав кредиторів та інвесторів	3	4	1
Політична та соціальна ситуація в Україні	4	2	-2
Стан співпраці із міжнародними фінансовими організаціями	5	3	-2
Якість законодавства та податкової системи	5	10	5
Динаміка світових цін на сировинні товари	7	6	-1
Вартість активів та якість застави	8	12	4
Конкуренція на ринку фінансових послуг	8	15	7
Війна з Росією (військові дії на сході України)	8	8	0
Якість людського капіталу в фінансовому секторі	11	11	0
Динаміка припливу іноземного капіталу (в т. ч. прямих інвестицій) в Україну	11	9	-2
Державна економічна політика (монетарна, фінансова тощо)	13	14	1
Рівень економічної активності	13	17	4
Доступ до фондування	15	7	-8
Динаміка та волатильність обмінного курсу	15	12	-3
Можливість банкрутства та/чи суттєвих фінансових труднощів фінансових установ	17	15	-2
Рівень і динаміка цін на нерухомість	18	18	0
Поточна та очікувана інфляція	19	18	-1

Додаток: Результати опитування

Баланс відповідей, %				Варіанти відповіді, листопад 2019 року, %					N
Трав. 2018	Лист. 2018	Трав. 2019	Лист. 2019						
1. Як Ви оцінюєте стан фінансового сектору України на сьогодні?									
				Дуже поганий	Поганий	Задовільний	Добрий	Дуже добрий	
-5%	-6%	4%	10%	8%	12%	35%	46%	0%	26
2. Як, на Вашу думку, змінився стан фінансового сектору України за останні 6 місяців?									
				Значно погіршився	Погіршився	Не змінився	Покращився	Значно покращився	
17%	12%	27%	19%	0%	4%	54%	42%	0%	26
3. Як, на Вашу думку, зміниться стан фінансового сектору протягом наступних 6-ти місяців?									
				Значно погіршиться	Погіршиться	Не зміниться	Покращиться	Значно покращиться	
11%	2%	0%	21%	0%	4%	50%	46%	0%	26
4. Як Ви оцінюєте загальний рівень ризику в фінансовому секторі України?									
				Дуже високий	Високий	Середній	Низький	Дуже низький	
-17%	-10%	-18%	-6%	4%	19%	62%	15%	0%	26
5. Як Ви оцінюєте стійкість фінансового сектору України до значних негативних подій?									
				Дуже низька	Низька	Середня	Висока	Дуже висока	
-26%	-8%	-20%	-6%	12%	8%	62%	19%	0%	26
6. Оцініть, будь ласка, рівень ризику, що існує в фінансовому секторі України через дію наведених факторів									
				Дуже високий	Високий	Середній	Низький	Дуже низький	
6.1. Політична та соціальна ситуація в Україні									
-46%	-37%	-57%	-29%	12%	42%	38%	8%	0%	26
6.2. Війна з Росією (військові дії на сході України)									
-15%	-17%	-18%	-12%	15%	15%	46%	23%	0%	26
6.3. Корупція, діяльність правоохоронних органів та судової системи									
-54%	-52%	-57%	-58%	23%	69%	8%	0%	0%	26
6.4. Якість законодавства та податкової системи									
-20%	-29%	-14%	-23%	4%	46%	42%	8%	0%	26
6.5. Стан захисту прав кредиторів та інвесторів									
-33%	-42%	-36%	-31%	12%	46%	38%	0%	4%	26
6.6. Рівень економічної активності									
7%	-8%	7%	4%	4%	19%	46%	27%	4%	26
6.7. Поточна та очікувана інфляція									
-4%	-4%	16%	31%	0%	4%	35%	58%	4%	26
6.8. Державна економічна політика (монетарна, фіскальна тощо)									
2%	-6%	0%	2%	4%	19%	46%	31%	0%	26
6.9. Динаміка та волатильність обмінного курсу									
-20%	-20%	-9%	6%	0%	19%	54%	23%	4%	26
6.10. Динаміка припливу іноземного капіталу (у т. ч. прямих інвестицій) в Україну									
4%	2%	-10%	2%	0%	27%	46%	23%	4%	26
6.11. Динаміка світових цін на сировинні товари									
-15%	-27%	-24%	-13%	4%	35%	46%	15%	0%	26
6.12. Стан співпраці з міжнародними фінансовими організаціями									
-35%	-44%	-54%	-21%	8%	42%	35%	15%	0%	26
6.13. Можливість банкрутства та/чи суттєвих фінансових труднощів фінансових установ									
11%	25%	18%	20%	4%	12%	28%	52%	4%	25
6.14. Конкуренція на ринку фінансових послуг									
13%	-10%	5%	-4%	4%	27%	46%	19%	4%	26
6.15. Доступ до фондування									
9%	-21%	-18%	10%	0%	19%	42%	38%	0%	26
6.16. Якість людського капіталу в фінансовому секторі									
-4%	-10%	-13%	-2%	0%	27%	50%	23%	0%	26
6.17. Вартість активів та якість застави									
-13%	0%	-7%	-12%	0%	31%	62%	8%	0%	26
6.18. Рівень і динаміка цін на нерухомість									
17%	17%	18%	15%	0%	8%	58%	31%	4%	26
6.19. Шахрайство та кібернетичні загрози									
-37%	-37%	-25%	-35%	12%	58%	19%	12%	0%	26
7. Як змінилася схильність до ризику Вашої установи за останні 6 місяців?									
				Значно знизилася	Знизилася	Не змінилася	Підвищилася	Значно підвищилася	
4%	4%	-7%	-6%	0%	8%	73%	19%	0%	26

Інформація про Опитування

У травні 2018 року НБУ запровадив опитування про системні ризики фінансового сектору. Двічі на рік топменеджери найбільших банків та небанківських фінансових установ України відповідатимуть на питання про ризики, що загрожують фінансовому сектору. Центральні банки застосовують такі опитування, щоб відстежувати сприйняття учасниками ринку подібних ризиків і вчасно реагувати на них.

У цьому звіті представлені оцінки топ-менеджерів фінансових установ стану фінансового сектору за минулі 6 місяців та очікувань на наступні 6 місяців. Опитування проводилося з 11 до 22 листопада 2019 року. Участь у ньому взяли керівники 18 банків, 6 страхових та 2 інвестиційних компаній. До вибірки не потрапили фінансові установи, до яких запроваджено санкції. Підсумкові результати не зважувалися на розмір банку/компанії чи їхньої частки на ринку – усі відповіді рівноцінні.

Результати ґрунтуються на відповідях респондентів і можуть не збігатися з оцінкою НБУ.

Наступний звіт буде опубліковано в травні 2020 року.